

Анонимизиран текст

Превод

C-799/19 - 1

Дело C-799/19

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

30 октомври 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Okresný súd Košice I (Словакия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

5 август 2019 г.

Ищци:

NI

OJ

PK

Ответник:

Sociálna poisťovňa

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Okresný súd Košice I (Районен съд Кошице I) [...] [име на съдията], след като разгледа **исковете на:** 1) **NI**, [...] [дата на раждане и адрес] Хнездне, 2) **OJ**, [...] [дата на раждане и адрес] Хнездне, и 3) **PK**, ненавършила пълнолетие, [...] [дата на раждане и адрес] Хнездне, [...] за осъждането на **ответника Sociálna poisťovňa** (Социалноосигурителен институт) със седалище в Братислава, [...] териториално поделение Кошице, [...] [адрес], **да им заплати 49 790,85 EUR заедно с лихви,**

о п р е д е л и:

I. Спира производството на основание член 162, параграф 1, буква с) от *Civilný sporový poriadok* (Граждански процесуален кодекс).

II. Отправя следните въпроси до Съда на Европейския съюз:

1. Трябва ли член 3 от Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател да се тълкува в смисъл, че понятието „дължими вземания, произтичащи от трудови договори“ обхваща и обезщетението за неимуществените вреди, претърпени в резултат от смъртта на работник или служител вследствие от трудова злополука?
2. Трябва ли член 2 от Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател да се тълкува в смисъл, че за неплатежоспособен се смята и работодателят, срещу когото наистина е била подадена молба за принудително изпълнение във връзка със съдебно признатото вземане за обезщетение за неимуществените вреди, претърпени в резултат от смъртта на работник или служител вследствие от трудова злополука, но в изпълнителното производство е установена невъзможност за събиране на вземането, тъй като работодателят няма имущество?

М о т и в и

- 1 На 16 октомври 2003 г. RL, [...] [дата на раждане], който към онзи момент е работник [ориг. 2] при работодателя KF, [...] [дата на раждане], с местоживееене [...] [адрес] Кошице (наричан по-нататък „работодателят“), умира вследствие от трудова злополука, за която отговаря работодателят.
- 2 NI (наричана по-нататък „първата ищца“) е съпругата на починалия RL към момента на смъртта му, а OJ (наричана по-нататък „втората ищца“) и ненавършилата пълнолетие PK (наричана по-нататък „третата ищца“) са негови дъщери.
- 3 С искова молба, подадена на 21 април 2004 г. до Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II), ищците молят да им се присъди обезщетение за смъртната трудова злополука на RL, състоящо се от еднократно обезщетение в размер на 16 596,95 EUR за всяка от ищците и обезщетение за неимуществени вреди в размер на 16 596,95 EUR за всяка от ищците.
- 4 Вследствие от разпореждане на съда (за разделяне на делото) исковете за еднократно обезщетение и исковете за обезщетение за неимуществени вреди са разгледани в отделни производства.

- 5 С решение на Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II) [...] [посочване на номера на акта] от 14 юни 2016 г. работодателят е осъден да заплати на ищците еднократно обезщетение в общ размер от 49 790,85 EUR (3 x 16 596,95 EUR). На 16 септември 2016 г. Социалноосигурителният институт, който се явява гарантираща институция, доброволно изплаща това обезщетение вместо осигурения работодател¹ в рамките на задължителното му осигуряване за трудова злополука.
- 6 С решение на Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II) [...] [посочване на номера на акта] от 29 май 2012 г. във връзка с решение на Krajský súd v Košiciach (Окръжен съд Кошице) [...] [посочване на номера на акта] от 15 август 2013 г. работодателят е осъден да заплати на ищците обезщетение за неимуществени вреди в общ размер от 49 790,85 EUR (3 x 16 596,95 EUR). Социалноосигурителният институт отказва да плати вместо осигурения работодател това обезщетение, присъдено с влязло в сила съдебно решение, тъй като според него обезщетението при трудова злополука не включва обезщетение за неимуществени вреди.
- 7 Изпълнителното производство, проведено от съдебния изпълнител [...] [име на съдебния изпълнител и номер на акта] спрямо работодателя, за да се събере сумата на обезщетението за неимуществени вреди, остава безрезултатно и не довежда дори до частично изплащане на вземането, доколкото същото се явява несъбираемо поради неплатежоспособност на работодателя.
- 8 Тъй като Социалноосигурителният институт отказва да заплати обезщетението за неимуществени вреди, а вземането им към работодателя за това обезщетение е несъбираемо, ищците предявяват иск пред Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II) за осъждането на Социалноосигурителния институт (наричан по-нататък „ответникът“) да им заплати вместо осигурения работодател обезщетението за неимуществени вреди в размер на 49 790,85 EUR, което им е присъдено с влязло в сила съдебно решение, с оглед на задължителното осигуряване на работодателя във връзка с отговорността му за вреди от трудова злополука.
- 9 Същевременно ищците молят производството да бъде спряно на основание член 162, параграф 1, буква с) от Гражданския процесуален кодекс, за да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз за тълкуването на разпоредбите на Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния

¹ Бел.пр. — В Словакия работодателят е осигуреното лице в контекста на задължителното осигуряване за трудова злополука и професионална болест; с други думи, работодателят задължително се осигурява към словашкия социалноосигурителен институт за риска да бъде ангажирана отговорността му за вреди спрямо работниците и служителите в случай на трудова злополука или професионална болест.

работодател с цел да се получи отговор по някои въпроси от значение за изхода на делото по предявените от тях [ориг. 3] искания.

II

Правото на Съюза и националното право

- 10 При формулирането на преюдициалните въпроси настоящият състав взема предвид по-специално съображение 4, член 1, параграф 1, член 2, параграф 1 и членове 3, 8 и 16 от Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател (наричана по-нататък „Директива 2008/94“), както и член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- 11 Съгласно съображение 4 от Директива 2008/94 с оглед гарантиране на справедлива защита на засегнатите работници и служители понятието за неплатежоспособност следва да бъде дефинирано в светлината на тенденциите в законодателствата на държавите членки, като в обхвата си то следва да включва и процедурите при неплатежоспособност, различни от ликвидацията. В този контекст с оглед определяне на отговорността на гарантиращата институция държавите членки следва да може да предвидят, че когато състоянието на неплатежоспособност води до няколко производства при неплатежоспособност, това ще се третира като едно цяло производство при неплатежоспособност.
- 12 Член 1, параграф 1 от Директива 2008/94 предвижда, че тази директива се прилага спрямо вземанията на работници и служители, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения и съществуващи по отношение на работодатели, които са в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1.
- 13 Съгласно член 2, параграф 1 от Директива 2008/94 за целите на тази директива работодателят се счита в състояние на неплатежоспособност, когато е поискано започване на колективна процедура, основана на неплатежоспособността на работодателя, както е предвидено в съответните законови, подзаконови и административни разпоредби на държавата членка, която включва частично или цялостно отнемане на активите на работодателя, определяне на ликвидатор или лице, изпълняващо подобна задача, и органът, компетентен по силата на споменатите по-горе разпоредби:
 - а) е решил да открие производството; или
 - б) е установил, че предприятието или дейността на работодателя е окончателно прекратено(а) и наличното му имущество е недостатъчно, за да се обоснове откриването на процедурата“.

- 14 Съгласно член 3, първа алинея от Директива 2008/94 държавите членки предприемат необходимите мерки, така че при спазване на член 4 гарантиращата институция да гарантира изплащането на дължимите вземания, произтичащи от трудови договори или трудови правоотношения, включително на обезщетенията при прекратяване на трудовото правоотношение, когато това се предвижда от националното законодателство.
- 15 Съгласно член 3, втора алинея от Директива 2008/94 вземанията, които се погасяват от гарантиращия орган, представляват плащания по дължими вземания, отнасящи се към период преди и/или, когато е приложимо, след определена от държавите членки дата.
- 16 Съгласно член 8 от Директива 2008/94 държавите членки гарантират, че са взети необходимите мерки за закрила на интересите на работниците и служителите и на лицата, напуснали предприятието или дейността на работодателя към датата на изпадането му в неплатежоспособност **[ориг. 4]**, по отношение на техните придобити права или на техните евентуални права във връзка с пенсии, включително за вземанията на наследниците, по силата на допълнителни пенсионни схеми, създадени от една компания или между компании, които съществуват извън националните законно установени схеми за социална сигурност.
- 17 Съгласно член 11 от Директива 2008/94 тя не засяга правото на избор на държавите членки да прилагат или да въвеждат закони, подзаконови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците или служителите. Изпълнението на тази директива не представлява при никакви обстоятелства основание за намаляване на общото ниво на защита на работниците в приложното ѝ поле в сравнение с настоящото положение в държавите членки.
- 18 Член 16, първа алинея от Директива 2008/94 гласи, че Директива 80/987/ЕИО, изменена с актовете, посочени в приложение I, се отменя, без да се засягат задълженията на държавите членки относно сроковете за транспониране в националното законодателство на директивите, които са посочени в приложение I, част В.
- 19 Съгласно член 16, втора алинея от Директива 2008/94 позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на Директива 2008/94 съгласно таблицата на съответствието в приложение II.
- 20 Съгласно член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз всички хора са равни пред закона.
- 21 По отношение на вземанията на ищците за обезщетение за неимуществени вреди, което да се плати в рамките на задължителното осигуряване на работодателя във връзка с отговорността му за вреди, са приложими следните разпоредби на националното право.

- 22 Член 195, параграф 1 от *Zákon č. 311/2001 Z.z., Zákonník práce* (Закон № 311/2001 — Кодекс на труда, наричан по-нататък „Кодексът на труда“), в редакцията му в сила до 31 декември 2003 г., гласи, че когато при или пряко по повод на изпълнението на трудовите си задължения работникът получи увреждане на здравето или почине в резултат на злополука (трудова злополука), за причинените с това вреди отговаря работодателят, при когото работникът е работел по трудово правоотношение към момента на злополуката.
- 23 Съгласно член 204, параграф 1 от Кодекса на труда, в редакцията му в сила до 31 декември 2003 г., в случай на смърт на работника вследствие от трудова злополука или професионална болест работодателят отговаря за:
- a) възстановяването на целесъобразно направените разходи за лечение;
 - b) възстановяването на разумно направените разходи за погребение;
 - c) възстановяването на разходите за издръжка на наследниците;
 - d) заплащането на еднократно обезщетение на наследниците;
 - e) поправянето на имуществените вреди; член 192, параграф 3 също се прилага.
- 24 Съгласно член 44а, параграф 2 от *Zákon č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poisťovni* (Закон № 274/1994 за Социалноосигурителния институт), в редакцията му в сила до 31 декември 2003 г. (наричан по-нататък „Закон № 274/1994“), при настъпването на осигурително събитие работодателят има право да изиска Социалноосигурителният институт да заплати вместо него доказаните вземания за обезщетение за увреждането на здравето, причинено от трудова злополука, настъпила към момент, в който работодателят е бил осигурен [ориг. 5] във връзка с отговорността си за тези вреди, или причинено от професионална болест, установена за първи път към момент, в който работодателят е бил осигурен във връзка с отговорността си за тези вреди.
- 25 Съгласно член 44а, параграф 3 от Закон № 274/1994 осигурителни събития са увреждането на здравето и смъртта, причинени от трудова злополука или професионална болест.
- 26 Съгласно член 44а, параграф 4 от Закон № 274/1994, ако въпросът за обезщетението се решава от компетентния съд, приема се, че осигурителното събитие настъпва в деня на влизането в сила на съдебното решение, с което се определя паричното задължение на Социалноосигурителния институт.
- 27 Съгласно член 3, параграф 2, трето и четвърто изречение от *Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (Закон № 7/2005 за несъстоятелността и реструктурирането и за изменение

и допълнение на някои закони) физическите лица са неплатежоспособни, когато не са в състояние да изпълнят най-малко едно свое парично задължение в продължение на 180 дни след настъпването на падежа. Ако се окаже невъзможно да се събере паричното вземане от длъжника по реда за принудително изпълнение или ако длъжникът не изпълни задължението си след покана, отправена до него по реда на член 19, параграф 1, буква а), смята се, че той е неплатежоспособен.

III.

Релевантност на въпросите и мотиви за отправянето им

- 28 В приложното поле на правото на Европейския съюз попада и закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател, като тя е уредена с Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател.
- 29 Като се имат предвид правното естество и последиците на директивите, Директива 2008/94 оставя известна свобода на преценка на държавите членки по отношение на механизма и избора на мерките, с които да се осигури защитата на произтичащите от трудови договори или от трудови правоотношения вземания към работодателя в случай на неговата неплатежоспособност, като така признатата свобода на преценка е ограничена от задължението държавата да гарантира постигането на целта на тази директива, а именно да осигури справедлива закрила на всички произтичащи от трудови правоотношения вземания към работодатели в състояние на неплатежоспособност, поне в определената в Директивата степен, но с уговорката, че в тази област държавата членка може да приеме законови или административни разпоредби, които са по-благоприятни за работниците и служителите (член 11).
- 30 В националното право една от мерките за закрила на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател е институтът на задължителното по закон осигуряване на работодателя във връзка с отговорността му за вреди, причинени в резултат на трудова злополука, което гарантира, че обезщетението за трудова злополука ще се изплаща непосредствено на правоимащите лица от гарантиращата институция, а именно от Социалноосигурителния институт, вместо от осигурения работодател.
- 31 Що се отнася до доброволното изплащане от Социалноосигурителния институт на вземането на ищците за еднократно обезщетение, безспорно е, че при неплатежоспособност на работодателя националното право, а именно член 204, параграф 1 от Кодекса на труда във връзка с член 44а, параграф 2 от Закон № 274/1994, не само гарантира на самия работник непосредствено

изплащане на обезщетение за „увреждането на здравето“, но и в случай на смърт [на работника] гарантира на наследниците изплащане на обезщетение за вредите, съставляващи последица от трудовата злополука. [ориг. 6]

- 32 Що се отнася до доброволното изплащане на това обезщетение на ищите от гарантиращата институция, както и що се отнася до обхвата на отговорността на работодателя в случай на смърт на работника, от член 204, параграф 1 от Кодекса на труда безспорно следва, че макар в член 44а, параграф 2 само обезщетението за „увреждането на здравето“ на работника да е изрично определено като гарантирано от задължителното осигуряване, всъщност гаранционното задължение на Социалноосигурителния институт обхваща и обезщетението за вреди на наследниците.
- 33 Следователно остава да се реши въпросът дали задължението на гарантиращата институция да заплати обезщетение за вредите, причинени от трудова злополука, е налице — предвид понятието за вреди по смисъла на член 44а, параграф 2 от Закон № 274/1994 — и за неимуществените вреди.
- 34 Тъй като има обосновани съмнения дали предвид закрилата на вземанията в случай на неплатежоспособност на работодателя и предвид досегашната практика на Съда на Европейския съюз поддържаното от гарантиращата институция тълкуване, ограничаващо понятието за вреди, е съвместимо с разпоредбите на Директива 2008/94 и със задължението за тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза, запитващата юрисдикция смята, че е необходим отговор на първия преюдициален въпрос, като се имат предвид следните обстоятелства.
- 35 Член 3 от Директивата наистина не дефинира по-подробно понятието „дължими вземания, произтичащи от трудови договори“, чрез положителното им изчерпателно изброяване, но като се има предвид, че тя точно определя границите на гарантиране на вземанията, чието изплащане държавата членка има право да изключи или да ограничи, следва да се приеме, че предвид целите и предмета си тази директива не допуска произволно изключване или ограничаване на изплащането на вземанията, произтичащи от трудови договори.
- 36 Директива 2008/94 точно определя възможностите на държавата членка да ограничи гаранцията за събиране на вземанията, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения, що се отнася до възможността да се изключат определени категории работници (член 1, параграф 1), що се отнася до възможността да се ограничи периодът, за който гарантиращата институция следва да изплаща дължимите вземания (член 4), и що се отнася до средствата за предотвратяване на злоупотреби (член 12), като вземанията за обезщетение при трудова злополука не са посочени сред вземанията, които държавите членки могат да изключват.

- 37 Освен това, доколкото няма съмнение, че сред вземанията, които гарантиращата институция изплаща в случай на неплатежоспособност на работодателя, е и обезщетението, изплащано на наследниците във връзка с трудови злополуки, ключово значение има въпросът дали понятието за вреди от трудова злополука включва и неимуществените вреди.
- 38 В това отношение следва да се има предвид и досегашната практика на Съда на Европейския съюз, който в решение от 24 октомври 2013 г., Naasová (C-22/12, EU:C:2013:692), във връзка с вземанията, покривани от задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, посочва, че *„понятието „телесно увреждане“ обхваща всички вреди — доколкото застрахованият дължи обезщетение за тях по силата на гражданската отговорност съгласно приложимото към спора национално право, — настъпили вследствие на посегателство срещу неприкосновеността на личността, които включват както физически, така и душевни страдания“*. [ориг. 7]
- 39 Въпреки че посоченото решение се отнася до задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, предвид целта на задължителното осигуряване на работодателя във връзка с гражданската му отговорност за вреди при трудова злополука няма причина за отклоняване от това тълкуване в контекста на вземанията, които се покриват от задължителното осигуряване във връзка с отговорността за трудови злополуки.
- 40 Целта на задължителното осигуряване на работодателя във връзка с отговорността му за вреди от трудова злополука е да се гарантира обезщетяването на пострадалите от трудови злополуки, което може да се постигне само чрез задължаването на осигурителната институция да изплаща вместо осигурения всички вземания на пострадалите лица, за чието изплащане по силата на националното право отговаря причинителят на вредата. Очевидно е, че смъртта на работника е най-тежката последица от трудова злополука.
- 41 Следователно, когато по силата на националното право в случай на смърт при трудова злополука възниква гражданска отговорност за вреди и гражданска отговорност за непозволено засягане на правата на личността, което предполага изплащане на обезщетение за неимуществени вреди, съответното обезщетение за неимуществените вреди, претърпени в резултат от трудова злополука, трябва също да е част от осигурителното обезщетение.
- 42 Всяко друго тълкуване би довело до абсурдното положение, при което ако работникът пострада при съставляващо трудова злополука пътнотранспортно произшествие, пострадалите биха получили обезщетение за неимуществените вреди от задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, а в останалите случаи — когато трудовата злополука е настъпила по други

причини, на пострадалите не би било осигурено обезщетение за неимуществените вреди, без да има каквото и да било разумно съображение за това, и то не би било осигурено дори от страна на гарантиращата институция, която е институция, създадена от държавата.

- 43 При подобно положение в случай на неплатежоспособност на работодателя би се стигнало до незащитеност на някои вземания, произтичащи от трудовото правоотношение, и съответно до невъзможност за събирането им.
- 44 Същевременно това положение би представлявало нарушение на принципа на равенство на страните в гражданските правоотношения и би предоставило неоснователно предимство на държавната гарантираща институция спрямо частните застрахователи, което би довело до нарушение на член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- 45 В това отношение следва също да се има предвид, че и в други случаи, при които от Съда е искано тълкуване на аналогични понятия за вреда или увреждане, съдържащи се в други актове на правото на Съюза или в международни договори, по които е страна Европейският съюз, Съдът винаги е възприемал тълкуване на тези понятия, което обхваща и неимуществените вреди.
- 46 В решение от 12 март 2002 г., *Leitner* (C-168/00, EU:C:2002:163), Съдът на Европейския съюз тълкува понятието „вред“ по член 5 от Директива 90/314/ЕИО на Съвета от 13 юни 1990 година относно пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки в смисъл, че се отнася и до неимуществените вреди.
- 47 В решение от 6 май 2010 г., *Walz* (C-63/09, EU:C:2010:251), се обсъжда въпрос от националния съд **[ориг. 8]** дали терминът „вред“ в основата на член 22, параграф 2 от Конвенцията за уеднаквяване на някои правила за международния въздушен превоз (Конвенцията от Монреал), който член определя лимита на отговорност на въздушния превозвач за вредите, настъпили по-специално вследствие на загубата на багаж, трябва да се тълкува в смисъл, че включва както имуществените, така и неимуществените вреди. Съдът на Европейския съюз анализира понятието за вреда от гледна точка на общите принципи на международното право и отговаря утвърдително на въпроса. Подобно, в решение от 13 октомври 2011 г., *Sousa Rodríguez и др.* (C-83/10, EU:C:2011:652), Съдът достига до същия извод при тълкуването на понятието „допълнително обезщетяване“ по член 12 от Регламент (ЕО) № 261/2004 относно правата на пътниците във въздушния транспорт[.] Съдът на Европейския съюз постановява, че понятието „допълнително обезщетяване“ трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да присъди обезщетение включително за неимуществени вреди.

- 48 Въпреки че посочените по-горе решения се отнасят до тълкуването на други директиви, от изводите на Съда на Европейския съюз ясно личи необходимостта от еднакво тълкуване на понятието за вреда, основано на принципа за пълно поправяне както на имуществените, така и на неимуществените вреди.
- 49 Предвид тези обстоятелства, ако в отговор на първия преюдициален въпрос Съдът на Европейския съюз стигне до извода, че понятието „дължими вземания, произтичащи от трудови договори“ трябва да се тълкува в смисъл, че тези вземания обхващат и вземанията за обезщетение за неимуществените вреди, претърпени в резултат от смъртта на работника вследствие от трудова злополука, настоящият състав ще може чрез тълкуване на националното право в съответствие с правото на Съюза да даде широко тълкуване на понятието „увреждане на здравето“ при трудова злополука, така че това понятие да обхваща и неимуществените вреди.
- 50 Като се има предвид, че в съответствие с Директивата началната предпоставка за предоставянето на закрила на дължимите вземания, произтичащи от трудови договори, е неплатежоспособността на работодателя, вторият преюдициален въпрос цели да се даде тълкуване на понятието за неплатежоспособност с оглед на следните обстоятелства.
- 51 В случая е безспорно, че вземането за обезщетение за неимуществени вреди спрямо бившия работодател KF е несъбираемо. Работодателят е физическо лице, което не е търговец и не притежава никакво имущество, което да се осребри, единственият му доход е пенсия за инвалидност и освен това има други неплатени задължения. Обстоятелството, че осигуреният работодател е неплатежоспособен спрямо ищците, се установява от протокола на съдебния изпълнител за хода на изпълнителното производство от 15 декември 2014 г.
- 52 Що се отнася до неплатежоспособността на работодателя, за случая на ищците следва да се отбележи, че тъй като съдебното решение, по силата на което работодателят дължи обезщетение на ищците (решението на Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II) [...] [посочване на номера на акта] от 29 май 2012 г. във връзка с решението на Krajský súd v Košiciach (Окръжен съд Кошице) [...] [посочване на номера на акта] от 15 август 2013 г.), е постановено повече от 10 години след злополуката на покойния RL, вече не е възможно образуване на производство по несъстоятелност спрямо работодателя, което впрочем би било и само формалност, свързана със значителна финансова и административна тежест, доколкото той няма имущество.
- 53 Наистина спрямо работодателя не е било формално открито производство по несъстоятелност в съответствие със [ориг. 9] Закон № 7/2005 за несъстоятелността и реструктурирането и за изменение и допълнение на някои закони, но пък съгласно член 3, параграф 2 от този закон физическото

лице се смята за неплатежоспособно, когато се е оказало невъзможно определено вземане спрямо него да се събере по реда за принудително изпълнение.

- 54 Наистина член 2, параграф 1 от Директива 2008/94 свързва неплатежоспособността преди всичко с формалното наличие на колективна или ликвидационна процедура, но все пак от съображение 4 личи необходимостта от широко тълкуване на понятието за неплатежоспособност с цел справедлива защита на съответните вземания, което позволява да се направи извод в полза на широкото тълкуване на понятието „неплатежоспособен“, особено при положение че самото национално право (член 3, параграф 2 от Закон № 7/2005) се опира на законова презумпция за неплатежоспособност на физическите лица при невъзможност за събиране на вземанията спрямо тях по реда за принудително изпълнение.
- 55 Този извод се потвърждава и от решение на Съда от 19 ноември 1991 г., Francovich и др. (C-6/90 и C-9/90, EU:C:1991:221), доколкото по онова дело неплатежоспособността на работодателя е била констатирана едва в изпълнителното производство (протокол на съдия-изпълнителя за невъзможността за принудително изпълнение), което Съдът приема за достатъчно за установяването на неплатежоспособността на работодателя, доколкото пристъпва към разглеждането на въпроса по същество.
- 56 Предвид тези обстоятелства е възможно Директива 2008/94 да се тълкува в смисъл, че работодателят може да се смята за неплатежоспособен, когато неплатежоспособността му е установена в изпълнителното производство поради невъзможността да бъдат събрани определени вземания спрямо него, тъй като той няма имущество.
- 57 Понеже обсъжданата трудова злополука настъпва на 16 октомври 2003 г., тоест преди присъединяването на Словашката република към Европейския съюз, настоящият състав намира за необходимо да се спре и на въпроса дали отговорът на преюдициалните въпроси е от компетентността на Съда на Европейския съюз във времево отношение (*rationae temporis*).
- 58 От практиката на Съда на Европейския съюз следва, че от гледна точка на времевите граници на компетентността (*rationae temporis*) Съдът по принцип е компетентен да отговаря на преюдициални запитвания, фактите по които са настъпили след присъединяването на съответната държава членка към Съюза, принцип, който обаче има и някои изключения.
- 59 Съгласно съдебната практика Съдът на Европейския съюз има правомощие да отговаря на преюдициалните запитвания и когато фактите са настъпили преди присъединяването на съответната държава членка към Съюза, но са продължили да поразяват последици и след присъединяването, а също и ако случаят е решен от компетентния орган на държавата членка едва след присъединяването и издаденият от него акт има конститутивно действие

(вж. например решение на Съда от 14 юни 2007 г., Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348).

- 60 Тази хипотеза е налице и по отношение на ищците, тъй като фактите по делото (смъртната трудова злополука на RL, която е осигурителното събитие) наистина настъпват през 2003 г., но все пак решението по въпроса за вземанията на ищците спрямо осигурения работодател, тоест съдебното решение, с което им се признава вземане за обезщетение от ответника, а именно решението на Okresný súd Košice II (Районен съд Кошице II) [...] от 29 май 2012 г. във връзка с решението на Krajský súd v Košiciach (Окръжен съд Кошице) [...] от 15 август 2013 г., е постановено едва след присъединяването на Словашката [ориг. 10] република към Европейския съюз.
- 61 В това отношение следва да се има предвид и моментът на възникване на вземането към гарантиращата институция съгласно националното право, момент, който в настоящия случай се определя от член 44а, параграф 4 от Закон № 274/1994, който гласи, че ако въпросът за обезщетението се решава от компетентния съд, приема се, че осигурителното събитие настъпва в деня на влизането в сила на съдебното решение, с което се определя паричното задължение на Социалноосигурителния институт.
- 62 Предвид изложеното по-горе следва да се приеме, че в случая Съдът на Европейския съюз има компетентност да отговори на поставените въпроси.

IV. Обобщение

- 63 По изложените съображения, като се има предвид, че е налице общ интерес от еднакво тълкуване на правото на Съюза и че досегашната съдебна практика не изяснява пълно и категорично новата правна и фактическа обстановка, настоящият състав намира, че е необходимо да отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз. Ето защо на основание член 162, параграф 1, буква с) от Гражданския процесуален кодекс и член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз настоящият състав спира производството и отправя запитването по точка II от диспозитива.

[...] [определението не подлежи на обжалване]

Кошице, 5 август 2019 г.